

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Anys XIV

Reus, Dimercres 1 d' Novembre de 1899

Núm. 3.404

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora. En Barcelona, l'itografía Malloré, carrer Junquera, 6. No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 4
provincias (trimestre). Ptas. 12
Extranjero. Diarios. Ptas. 30
Año. Ptas. 100
Año. Ptas. 300

Farmacia Serra

12 ANYS

de continuadas curacions y d' una acceptació general, son las millors probas, pera demostrar que l'

La que paga més

XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per crò-nica y rebelde que sia tota classe de...

TOS

contribució de la pro-

vincia.

AGRICULTORS ALERTA

Visiteu lo magatzém de guanos de A RIUDOMS

Massó y Ferrando

Guano classe superior.—Id. de peix.—Cascaes d' arengada para adops de las hortallisses.

Magatzém á Riudoms y á Reus Vila, núm. 3

Lo dia dels Morts

INSTENTANIA

Las campanas del meu poble, aquellas campanas que abir repicavan feata avuy brandan á morts, avuy tocan aquella melangiosa tonada que gela l'ánima produhint esgarriansas.

La carretera que porta al fossar, que tot l' any permanece freda, tant freda com la mort que es lo únich que hi passa penjant la catifa de pols blanca, festonejada pels solchs que hi deixan las rodes dels cotxes funeraris avuy se ven tranzitada per una munió de gent que ostentan sos millors trajos va á fer ofrena de flors y coronas als ossos d' aquells que estimavan com á penyorá ó mostras del recort que 'ls delma.

Quina tristesa m' causa aqueix cuadro plé de vida que apar lo d' una diada de festa!

¡Que es trist lo dia dels morts! Tot, tot causa á l'ánima estranya melangia. Fins Natura está de dol, despullantse de sa vestidura estiuhenca pera quedar nua esperant que la neu vaigi á embolcallarla am son mantell blanc. Fins lo vent zuplant per las rases y barrejantse sa remor am lo só de las campanas fan mes tétrica, mes fúnebre aquella tonada que no para en tot lo dia repetint sempre son pausat nanch... nanch...

PERE CAVALLE

Semprevivas

No oregnis, no, que t' oblidó si á resar com altres anys avuy no vinch á ta tomba, que jamay t' he d' oblidar.

Lo jardinet de sa tomba ple n' está de pensaments y á cada dia que passa n' esclatan un nou pomell.

N' esclatan un nou pomell, que sempre está en primavera en ma pensa 'l recort seu.

No mata la Mort, no mata quan dos ánimas s' estiman... que per mes anys y anys que passin serás per' mi sempre viva.

J. F. y G.

Notas tristes (1)

Ha vingut la tardor y ab la tardor la tristesa. Natura está malalta.

La primavera ha mort desfullantse misteriosament com va esclatar.

La terra está encalfada de fullas secas.

Lo mon esclatá misteriosament, com esclata una flor.

Ha ploget y las socas dels arbres s' entosqueixen. Las fullas que s' assecan en los passeigs, trepitjadas per donas y nens, son més felissas que las que moran cobertas per la pols de las carreteras y zafadas per las rodes dels carros...

(1) Entre 'ls molts caputjes ó impresions que destinats á treballs pictòrics y literaris s' han trobat entre 'ls papers de nostre inolvidable amic y col·laborador de LO SOMATENT Hortensiu Güell y que veiam publicant, esculim los que forman aquest article, que per la tristesa que mostran, considerem apropiats al dia d' avuy destinat á recordar als morts.—N. de la R.

Lo vent es lo símbol de la forsa, lo crit de tots los desvalgats de la terra demanant venjansa, amenant al mon.

Lo pols recorda que tot es pols.
Lo vent, es la guerra; la boira, la pau.

Lo cel ple de nuvols llarchs y morats, deixant venir algunes ráfagas verdosas.

Un prat ab herba curta y quatre arbres; en un hi ha encare una fulla que tremola, y á terra senyals d' haverne cremat molts.

Al ions del payatge tot es blavós y moradench; tot s' estufa.

Quistat arreu; sola se sent lo trepitj d' un remat de hens que pastaren; la esquila de quant en quant, y la veu de dos pastors que sento solzament com un ressó y no entench rés.

S' aixecan los pastors y ab un crit ajuntan los remats en dos aplechs y se 'n van lentament.

De lluny no s' veu més que una massa de blanch grisench y las dugas foscas siluetas dels pastors.

Sento una remor estranya: es l' aygua que han soltat d' una bassa y baixa per un rech. L' aygua es bruta, quasi bé negra.

Més lluny hi ha un home que escriu nerviosament en un paper... Qui sap si escriu al jutje; qui sap si s' vol suicidar.

Es á trench d' auba.

Potent com á joye s' desperta 'l mar.

Braus onades esclatan prop meu demunt d' unas rocas hont estich assegut contemplant l' aygua que la llum matina ab variats colors.

He anat á veure lo mar; y he anat á veure ab lo desitj de lo anyorat llarch temps y m' ha vingut á rerer ab sas onades, y fins m' ha parlat ab sa antiga cansó que ritma 'l vent.

—Vina, vine, amic meu,—m' ha semblat que m' deyan las onades al recular de la platja tot desentse.—Vina, que t' vull abraçar com á las rocas y guarnirte 'l cos ab flochs d' escuma.

Corrent, com fugint de la terra m' he ficat mar endins. Una petita onada besa 'ls meus peus humil·dament. Altre més forta salta com nen que m' volgués abraçar. Altre gran, verdenca, correns se m' acosta, la veig tremolosa, la espero, la abraço, m' estreny y rodolo... M' he entregat á ella; m' ha dat un gran bes...

Senti desitjos de ficarme al mar, de gronzarme en sas onades, de sentir sas besades, sas esgarriansas voluptuosas, de heurer sas amargers, perquè m' des·pertés la vida, ó m' fés dormir en la mort...

Endins, endins, me sembra tindre 'l cel mes aprop y que l' horitzó m' crida.

No veig terra, ni cel, ni mar. Faig lo mort, tenco 'ls nills y buscant la impresió del naufrach los obra y veig lo cel, lo cel ab nuvols... las onades me gronzan... Dono un capbussó... El Sol va cayent...

Sento unas tendres veus de dona jove, que m' fan somniar ab sirenas... La mar me zucia.

Lo cel company del mar está entristit. Lo mar també ho está: la remor de sas onades es molt trista, tant trista com los plors.

Dos ayments s' allunyan per lo mar fegint de las realitats.

S' oblidan de tot y las fadas per evitarlosi los desenganyas de la terra, los ofega, los mata en un moment fells.

Amarch com l' aygua de mar, pero per nosaltres l' aygua no será amarga sino dolça, dolça com la mel.

He vist donas pel mon tan sols una vegada y de totas ellas vistat unas en balcones, altres per carrers y altres visitant, ne guardó un recort vach... ¡Qui sap si alguna d' elles guaytará á ma caixa quant signi obra de demunt del bayart avans de baixar á la tomba.

... Y 'ls cavalls del cotxe de morts bellugavan alegrement la cua...

La societat oblide; lo cor, nó. Lo cor no te portas; lo veig tancar, més com no te pany ni clau se va obrir sense adonarmen.

La naturalesa may mora, vindrá la primavera, no duptis ma estimada, vindrá la primavera del nostre amor.

Vivrás, vivrás porque l' amor fa viure.

HORTENSIU GÜELL

En lo fossar

¡Quina cosa més estranya vaig sentir dins del meu cap mentres devin sepultura

á un amic, en lo fossar!

¡Tempoch aquí som iguals!

¡ahont és, donchs, la vritat!

si fins morts hi ha diferencia

aixó fa desesperar!

Los uns tenen com pslaus

per sos ossos descansar,

mentres que altres, ab prou fayna,

tres pams tenen de forat.

—Aixó encare es classe mitja

tothom no hi pot arribar;

¡veu allí, en aquella terra

que sembla un camp per llaurar!

Lo sepulturer—vá dirnos—

allí hi son á centenars,

allí, de flors ni coronas

casí may n' hi veurá cap.

Y potsar molt que 'ls estiman

sas families ó allegats,

pró 'l que costa una corona

be 'ls precisa més per pá.

Y com qu' aquí se fa regala

al contrari, costa car,

qui va ser rich, te una iglesia,

qui sen pobre, ni un forat.

Un clot llarch com de dos metres,

de fondaria, uns quatre pams,

allí s' hi posa la caixa

terra a sobre y s' ha acabat.

Y mentre 'l sepulturer

sixi s' anava esplicant

en mon pensament bullían

mil duptes tots ells estranya.

Puig no podia compendre

després de molt cavillar,

perqué 'n dihen, d' aquell lloch,

lo camp sant de la igualtat.

LLUIS MATAS y CABRÉ

Esperansa

Lo catalanisme va endavant. Si 'ls que iniciaren son renaixement, casi tots morts, poguessin alzar-se de la tomba y contemplar la novella brotada; si poguessin veure en tota sa extensió lo renaixement d'aquest poble que el s desvetllaren ab sas inspiradas estrofas, fillas d'un amor intens a la seva única y estimada Pàtria; si possible 'ls fos apreciar l'alcans de las últimas manifestacions d'aquesta honrada y escarnida Catalunya, a bon segur que 'ls semblaria tot plegat un somni y s' admirarian de la veritat, de la fermesa y del cinisme de que saben fer gala los seus successors; retrato fidel, quan arriba l' hora, dels seus antepassats que tan alt posaren lo nom la nostra Pàtria, d'aquesta Catalunya que fou lo mirall de las demés nacions europeas y la joya més preuada, de la més gran y hermosa de todas las confederacions hagudas, de la confederació catalana-aragonesa.

Y dihém que s' admirarian, que 'ls hi semblaria un somni; perquè a nosaltres mateixos que preném part activa en lo moviment de reivindicació dels drets de nostra terra, a nosaltres que lluytém un dia darrera l' altre per sa llengua, per sas lleys, per tot lo que integra sa personalitat política, administrativa y social, també 'ns apart mentida que sigui tan unànim lo desvetllament del poble, després de tants pochos anys de propaganda, y de que siguin tan fonadas y fermas las senyals que marcan la evolució natural y lógica que ha de portarnos a la consecució dels nostres ideals a pesar dels exclusivismes, de las intranquiescencias é indignitats de tot lo que representa centralisme, que s' troba encarnat, com si diguessim, en tots los que no saben que es treballar pera guanyar lo pa de la familia.

Ha passat ja 'l temps platónich del catalanisme; aquell temps en que todas las manifestacions d'aquet bategament social s' encarnavan en la inspiració més ó menos brillant dels nostres poetas, en los cançons idíllichs dels nostres trovayres que 'ns revelavan lo nostre modo de ésser d' altre temps y feyan bategar ab sas remembransas históricas los adormits sentiments del nostre cor; aquells temps, que serán sempre planas hermosíssimas de la historia del nostre renaixement, han passat ja, després d' haver completat la seva missió, que no era altra que la de despertar al poble y ferli obrir los ulls a la realitat, y, mostranli lo present, fer que emprenqués lo camí del pervenir, al que ha entrat definitivament ab alé y coratge propi de la rassa que ha defensat tantas voltas aquest mateix tros de terra que es la seva Pàtria.

Avuy tot ha cambiat: avuy també cantan los poetas, pero no son aquells cants de vuit anys enera. Ara los fills de Catalunya se senten atrets per una forsa irresistible; lo sentiment de pàtria manifestat de mil maneres, los atrau, los subjuga y 'ls hi mostra la veritat dels fets, inculcantlos hi un tan gran desitj de llibertat, que aquesta sola aspiració es suficient pera que neixi la solidaritat entre ells y s' puguin fer manifestacions serias com las que venen realisant los gremis de Barcelona, enfront del Estat central, solidaritat que arriba al extrém de fer estar tancadas las botigas, y establiments de tota mena durant tot un dia, en senyal de protesta per haver lo govern, obligat a presentar la dimissió al Dr. Robert, alcalde d' aquella ciutat nombrat de reyal ordre, persona ilustradissima que ha sapigut captarse las simpatías no sols dels barcelonins, sino de tot Catalunya.

Bona mostra d'aixó ne son los atachs é insults que li han dirigit los periódichs madrilenys, aquells mateixos diaris que per l' afeey dels cinch céntims portaren a la Espanya a las derrotas de Cavite y Santiago, y que avuy ab las diatribas contra 'l doctor Robert y ab sas calumnias als catalans, no fan altra cosa que afluir uns llassos que haurían d' estrenyer de cada dia més, si no volien que aquella Espanya que somian quedi circunscrita als erms de la Manxa, la terra d' aquell Quijote, que es la personificación de la rassa que 'ns domina.

Avuy, donchs, tot ha cambiat. Avuy lo catalanisme ha entrat en lo camí desconegut del pervindre, pel que segueix decidit, esperant trobar al fi de la jornada lo premi que troban los pobles que lluytan per sa llibertat, enrunant en sa marxa, las immoralitats y la injusticia propia dels tirans, entre banchos que s' interposan sempre en la ruta dels pobles que suspiran y treballan per lo progrés dels seus fills.

¡Avant! avant, sempre, companys: tinguém tots esperansa.

JOSEPH ALEMANY Y BORRÁS.

(De La Costa de Llevant.)

Carta desclosa

Al Inspirador y propietari de «La Crónica Reusense» D. Geroni Marín y Lluís.

Molt senyor y amich particular meu: Me prenc la llibertat d' endressarli las presents ratillas, porque avans de contestar un article que va apareixer en la «Crónica» firmat per Joan Sagrañes Aleu y que a mi m' consta d' una manera positiva y certa que no l' havia escrit, vull agotar tots los medis al objecte de que si se me 'n demana compte, pugui contestar en la forma que a mi m' sembla.

S' ha tingut tan poch càlcul en ridiculisar al senyor Sagrañes, que jo, més generós que 'l que 'l necessita pera medrar y viurer ab la esquena dreita, me

doldrà moltíssima tenir que contar lo perquè es de tots coneguts.

Apart aixó, no estranyi que m' dirigeixi a vosté y li digni amich particular, porque per més que la opinió pública lo senyala com a una de las dignissimas y muy respetables personas que no volien descendir al nivell meu, com a mi lo concepte que m' mereix aquesta negativa ben clarament lo tinch exposat, lluny de pèndrerlo a menyspreu, considero que l' honra y m' honra.

Per lo tant, desde 'l més fons del meu cor, jo li agrahiré que en la «Crónica Reusense» se fassi la aclaració que ab bons modos demanava y fins crech que ab aixó faig un favor a vosté ja que al cap-de-vall, l' amich men Sr. Sagrañes, es íntim amich de vosté, persona que deu mereixerli tota confiança y que per lo tant no está be que se la ridiculisi d' aquella manera.

Vosté, aixó apart, fassi lo que més convingui als seus interessos, al seu bon nom y al del partit que representa, segur que de la seva actitud n' ha de ser reflexa la seva conducta.

En espera de la resposta soch de vosté affm. s. s.

Q. B. S. M.

FRANCESC COLOM Y ESCODA.

Lo Pepino que si no s' emborratxa tothom ho diria m' atribueix a mi aquest lleig defecte.

Y al objecte de veure si pot tacar la meua honra diu que podria donar rahó de que visch y m' mantinch un cert Recaudador de cédulas.

No sab lo nom y pera no ferlo patir li dirém que s' anomenava Joseph Ferrando y Bargallo, fill de Montroig y que viu a Barcelona carrer de la Diputació.

Però no s' cuyda de dir res que 'ns pugui orientar d' ahont vé y qui es.

No 'ns fa falta.

Consti no més que veyém ab gust camvihi de táctica y deixi de fer lo valent, porque lo farà riure tant.

¡Ah! y vegi si troba 'ls padrins pera anar a batejar, que tinch ganas d' assistir al refresch.

F. C. Y E.

CRONICA

Observacions Meteorológicas

del dia 31 d' Octubre de 1899

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'observació	Barómetro aneroide	Grau d'humiditat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Observ. particular
9 m.	757	84		3.2	Ras	
3 t.	757	82				

Horas d'observació	TEMPERATURAS			VENTS		NUVOLS	
	Máxima	Mínima	Per. tip.	direcció	classe	can.	
9 m.	Sol. 34	15	20	S.	Cumul.	0.4	
3 t.	Sombra 26		24	S.		0.5	

Aquesta nit tindrà lloch en los salons de las Societats «El Olimpo», «El «Alba», «La Palma», «Círculo Republicano Histórico» y «Círculo Artístico Catalá» lluhits balls amenisats per aplaudidas bandes.

Hem rebut lo programa de las vinentas festas que se celebrarán a Vilanova y Geltrú.

En lo sorteig de Bonos de la Exposició Universal de París de 1900 verificat lo dia 25 d' Octubre pròxim passat resultaren favorechats ab los primers premis los números següents:

Série 294 número 6.884	franchs 100.000
» 37	» 1.142 » 10.000
» 126	» 2.586 » 5.000
» 168	» 8.130 » 5.000
» 44	» 900 » 1.000
» 72	» 9.888 » 1.000
» 114	» 8.343 » 1.000
» 180	» 5.135 » 1.000
» 275	» 3.312 » 1.000

Lo president del Consell de ministres ha escrit una comunicació a la Junta Permanent de la Unió Catalana en contestació a la exposició que dita Junta va dirigir a la Reina, ab motiu d' haver retirat la forsa pública una bandera catalana en lo meeting de Bordils.

Lo senyor Silvela, després d' escusar a la Reina Regent de contestar la Exposició de la Unió, afirma que 'l Govern no s' proposa prohibir símbols, armas ó banderas que recordin las glórias de Catalunya. Però, afegeix, que a voltas los símbols poden convertirse, en determinats moments, en senyera de perturbació d'ordre públich y com la major necessitat d' Espanya en los presents moments es la pau, quan un símbol per august y venerable que sia, se converteix en motiu immediat y cert de lluyte y de conflictes, es precis suprimir alló mateix que'n circunstancias normals, es sagratat y respectat per tothom y aixó es lo que s' ha fet a Bordils y s' ha fet en altres parts en diverses ocasions.

Acava 'l senyor Silvela la seva carta ab aquestas declaracions que 'ns convé recullir:

«Aquest Govern respecta todas las propagandas que s' fassin dintre de las lleys y sense atentar a la existencia nacional y sab be que 'l programa de la «La Unió» no s' atenta a n' aquest sentiment encara que 's diferencia molt del régimen en que vivim; no pot fer, per lo tant, altra cosa, que respectarlo com a propaganda llegítima de ideals mes ó menos practichs y progressius pero perfectament licits, si be subordinat

l' exercici d' aquets drets a las exigencies del ordre públich; per lo que, en compliment de las lleys, dels nostres devers envers el país, devém vetllar sempre, pero molt singularment en lo período de reconstitució de sas forsas que atravessa Espanya.»

—

Escriuhen de Tarragona:

«A primeras horas de la matinata d'ans d'ahir aparegué flotant entre 'ls molls transversal y de costa y devant el magatzém d' obras del port, lo cadavre d' un home.

Avisadas las autoridades de Marina ordenaren sa extracció y procedintse a son registre se li trobá en una de las butxacas una carta de socorro expedida per aquest Govern civil ab una diligencia de l' Alcaldía de haver sigut socorregut lo dissapte ab dos rals.

L' infelís resultá ser lo aster y anomenarse Benet Juliá Crivillé, d' uns 40 anys d' edat.

A las nou del matí fou depositat en lo cotxe mortuori del Hospital y conduhit al cementiri.

Ahir, a las nou del matí, se procedí a l' autopsia del cadavre a presencia de las autoridades de Marina.

S' ignora si s' tracta d' un suïcidi ó de un accident casual.

Ahir se recaudaren per concepte de Consums pessetas 4856.20.

Tristany i Isolda

DEN RICARD WAGNER

Una tensió dolorosa de tots els sentits vers una felicitat que espanta a copia d' ésser sobrehumana; un desig que s' devora a si mateix en la desesperació de la seva vanitat; unes exaltacions vers altures sublimes i unes caigudes en profunditats insondables; començaments de cants que aviat se torturen en cridrs; en una paraula: tot el voler, sense poder, de la passió humana. Heus aquí lo que expressa—en un desenrotllament que s' aixeca i s' abaixa amb engania pera realitzar-se i tornar a caure amb engunia sempre—el sanglotador prelude del «Tristany i Isolda».

I

L' heroe jove de Cornouilles i la dona mágica de Irlanda han pujat en l' hermós navili. L' ironia del mar i del vent els porta cap an el rei Mark. Isolda té d' emmaridar-se amb el rei, i Tristany és qui la hi du.

Inquiets, presentint ja les anguixes futures, se temen l' un al altre i es fugen: creuen que s' odien. L' esperit d' estimar-se representa 'l començament del llur amor. Tenen por d' una ubriaguesa que seria més terrible que la mort; senten, a la vegada, l' inconscient desitj d' una mort en la que totes les ubriagueses se reuneixin. Les onades llisquen ritmades melodiosament. Un mariner, a dalt de tot, canta am ven planyivola i fonda. I en mig d' aquesta calma, es desencadena l' orajie de llur esperit.

«Que vingui, aqueix Tristany! Un dia que ell dormia, tot ferit, jo hauria pogut venjar en ell l' assassinat de Morold. Més ail en aquell moment se va despertar, guaytant-me en els ulls, i jo no vaig gosar treure l' espasa: Per qué no vaig gosar matar-lo? Ah! que vingui i em tributi l' homenatge que, com a vasall, deu al rei, el meu futur espós. Diga-li que s' apressi, Brangaene. Amb ell, vui beure la mort, en el de la reconciliació.» I vé, en efecte. I es guaiten l' un a l' altre am mirades que no gosen creuar-se; se parlen am paraules amargues (i que dolces les llurs veus serán un dial), i nerviosos, crispats, encongits per un malessar incomprendible, anciosos d' afranquir-sen, del malessar. fugint-li a tot preu, amdots beuen en aquella copa en que Isolda creu haver vessat el seu torment i en que Tristany endevina la mort. Al seu entorn, tot és encantat: atzur transparent i mar asoleuada; en un instant, ells se senten curats de l' ancia de morir, en mig de la naturalesa riallera.

Peró en comptes del brevatge de la mort, ells han begut el filtre d' amor, substituít per en Brangaene. «Isolda» és el mot que centa Tristany, com al eixir d' un somni. «Tristany» és la paraula que sospira Isolda. Pero ail ara que 'l vent arrenca un plany en les veles de l' embarcació i que 'l grumet, dalt de l' antena, confía la seva tona am la del vent; en mig del gran bruyt joís de la mar serena: ells no venen re, no senten re, ó més ben dit, ho venen tot, ho senten tot, però ella en ell i ell en ella. Se reconcentren, extasiats, en l' indisoluble alegria de la possessió. El serpent melodic del tema de l' amor, se desenrotlla fins a l' infinit. Com els enllaça, com els envolca en caricies que están a punt de fer-los-hi entregar l' ánima, l' un en la boca de l' altra!

—Peró qué és aquest soroll, no obstant? Per qué tot aquest bativull i aquesta gentada alegre que s' agrupa? Celebren l' arribada d' algun rei? Tíreu l' ancora; heus aquí 'l port». Oh fatal desvetllament! Intrusió soptada de la realitat en el somni! El toc d' agonía que—en un campanar—es lamentés de la llur no fora tan sinistre com aqueixos cants i aqueixos cridrs de festa. Han arribat a Cornouilles; i el rei Mark, per dissort, s' atança cap a Isolda; i heus aquí que ells s' han d' apartar l' un de l' altra, contemplant amb els ulls fitats pel terror l' espai que s' va engrandint entre 'ls llurs brassos deslligats i sempre exteosos.

II

Es de nit. El dia ha sigut molt llarc porque 'l separe de Tristany! Ella ja no vol escoltar els concells alarmadors den Brangaene.

El rei Mark está de cacera en el bosc amb els seus companys; no sentiu els corns com toquen, ferint d'ací d' allá am notes lluminoses el tenebrós silenci de les

profunditats? Algunes etres vagaroses passen i desapareixen darrera del flulám negrós; el galopar dels cavalls ressona focament, ofegat per l'espessor de la molça; la cacera, cap al lluny, es va dispersant, s'apaga, es fuma.

Què podria temer Tristany? Ella va per apagar l'atxa encesa, última espurna de la llum odiada, i Tristany, davant d'aquest signe, corre cap a ella i la petoneja en la complicitat de les ombres. S'estrenyen am furor. Están tan aprop l'un de l'altre, que l'obscuritat, tot envoltant-los, sembla avasagar un sol ser. Oh nit benedicta! Oh tenebres delicioses! Ells no's veurien, si no més tinguessin de veure's amb els ulls; no se sentirien, si no més tinguessin d'escotar-se amb les orelles. Les seves boques pronuncien les paraules del desig que mor i que reneix, els seus llavis exhaleu els sospirs de l'abandó i de l'extasi.

De tan encantats, un xic esllanguits, s'assuen. I es repeteixen sense parar els llurs noms, mutualment. Quines paraules més dolces podrien inventar els llavis de cadascun? Puerils a copia d'alegria, acontenten dels dos noms acostats: Tristany i Isolda; amb això'n tenen prou: «Tristany i Isolda!» Però, una síl·laba no separa aquests noms? Sí; hi ha quelcom en mig de Tristany i Isolda! Aqueixa lletra—i—forma una barrera odiable: per tant, s'han d'anomenar Tristany-Isolda. Oh refinaments malalticosos d'un amor que no s'ha complert en la possessió!

I sempre endavant, am complantes de ventura, am murmuris d'ubriaguesa, a l'enllà de tota claror, lluny de tota existència, ells entren en la profunditat de la nit. Així com el Solitari dels boscos de l'Índia vol que la seva vida dispersa s'anuli en l'abim del No-re, ells se perden en el Nirvana de l'amor, i havent acabat d'existir, tenint sols del llor amor una noció vaga i deliciosa, es fonen en la llur ànima consemblant, que ells suposen immensa i obscura: l'ànima universal del mon.

Tot d'una, aixes i crida! El traïdor Melot els ha fet caure en el parany; i el rei Mark, advertit, els sorprèn. Ells, mig ensonyats, no saben lo que significa aquella llum i no comprenen lo que ls hi volen amb aquell bruit i aquelles repulses. «Al país de Tristany, no lluc cap Sol; veis seguir-me, Isolda, vers la patria tenebrosa on se voix para la mort?» Però un ultratge de Melot ha fet saltar an en Tristany. Sense veure-la, ell s'ha llençat damunt l'espasa del traïdor; i no comprenent-ho encara, no sabent perquè la sanc li brolla, sentint-se venturós com si la seva vida rajés para Isolda, ell defalleix, moribond, en els braços de sa eternal germana.

III

En el país de Cornouailles, hi ha la vivenda solitaria dels avis. «Així diu la frase del preludi, allargada sens fi—«que fosca s'extén la mar davant de la solitud del castell i, boi desert, boi llunyana, com fuig!» La flauta melancònica d'un pastor essegut dalt d'un marlet desvetlla an en Tristany, que dormia, boi ferit, sota un pomer de la cort. «Coratge, senyor!» diu l'escuder Karwenal que tu eixirás de les aventures, que somriuràs en les batalles. Però ell, estant adormit, somiava en Isolda i, amb els ulls oberts, somnia encara en ella. En la melodia del pastor, en el brill de la matinada, en l'olor del fullám, ell l'escolta, ell la contempla, ell l'aspira, l'Isolda. «No la reverrà-ell abans de que s'apagui per sempre i seu esguard?» Ell sent que l'espasa de Melot li ha produït una ferida mortal. «La reverrà» diu Karwenal «Ella ha rebut el meu missatge, i vindrà prompte sobre un navili de veles blanques».

Revéure-la! Els seus ulls engrandits per un desig immensurats abracen tot el mar que s'mostrí una vela blanca a l'horitzó, inflada pels vents generosos del cell. Que la flauta del pastor cuiti a anunciar el baixell que porta la vida, l'amor i la gloria: l'hermós baixell d'Isolda! Un navili, allà baix, per fil Ah! Karwenal, cuita, corra-hi, que ella m'apareixi aviat.» Aleshores, mentre'l servidor fidel arriba a la platja on ha de fondejar el navili, Tristany, boi ferit, boi sagnant, s'aixeca. Un instant més, i ell estrenyerà Isolda, sanglontanta d'alegria, damunt de la seva pitrera, ferida, que ella besarà. Tristany posseirà Isolda! Tots els records, tots els desitges se li nuen dintre seu. Ell se revolca en l'engunia venturosa de la seva impaciència; el seu deliri d'amor s'evasspera fins a la rabia. «Et vuol Enlleçam!» Am les mans furioses de passió, en un paroxisme suprem, ell arrenca'l seu vestit i estripa les benes de la seva llaga; i en el moment en que va per apareixe el seu etern desig, ell bot, espantat d'alegria, i torna a caure damunt de la terra rogensa, feliç de que la seva sanc brolli tant aprop d'Isolda.

Quan ella arriba allí, ell mor a la mateixa porta de la felicitat: Isolda li du'l perdó del rei Mark, i Tristany es el veritable espós que ella té de posseir ara. Quins plors llençarà ella sobre'l cadavre del seu amor, davant del rei aplacat, davant dels cavallers enternits? Plorar, perquè? No va ella a morir? No va ella a reunir-se en les tenebres, veritables—més, profundes i més dolces que les del llur somni—amb aquell em qui, en altre temps, ella va malehir el jorn? En un esforç immens de foragitació, ella apressa la fugida de la seva ànima vers els misteris de la divinal natura i, pantejant per l'alegria pròxima, s'entrega a la mort on ell l'espera. «Oh! en aquest mar hon el ser s'evaneix, tot el men, per fi, es desplega! En l'immensa palpitiació de l'ànima universal, com en un mar d'harmonies, perdre's, enfonzir-se, esvanir, sense consciència: suprema voluptat!»

Hens' aquí la més alta tragedia d'amor que un ser humà hagi mai escrit. Sota'l punta de vista passional, «Tristany i Isolda» ha realiat lo impossible. Totes les ànimes aimants i sofrents de l'humanitat sag-

nen en aquest poema llurs ferides delicioses. «Para expressar aquestos sentiments, diu en Schuré, la música ha tingut d'aixecar les ultimes profunditats de l'harmonia i de produir l'expressió melòdica que conté la paraula humana, fins a l'últim gran d'intensitat i d'amplitud».

Extractat d'unes pàgines de Mendès, per J. PEREZ JORBA.

Secció oficial

Banch de Reus de Descuentos y Préstams

Desde'l dia primer de Novembre pròxim les llibretes de la Caixa de Economías pertencients a la primera emissió quedarán subjectas al Reglament de las de segona emissió.

Si algú dels posseïdors de dites llibretes de la primera emissió no estigués conforme ab dita modificació deurá retirar lo total capital que acreditó, desde las 9 fins a las 12 del matí de tots los dias laborables excepte los dilluns; y d'estar conforme, se servirá passar a aquestas oficinas en los mateixos dias y horas senyalats, para efectuar lo corresponent cambi de libretas.

Reus 25 Octubre de 1899.—Lo Secretari.—Joseph Montagut.

Secció religiosa

Sant d'avuy.—La Festa de Tots los Sants.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Avuy a las quatre de la tarde s'cantarán «Vesperas» de vins y difunts y desseguida las «absoltes» y «responso» per los altars de l'Iglesia: a las 5 lo Novenari de ànim's ab sermó a càrrech del Rvt. D. Joan Llauredó y s'acabarà ab las tres parts del Rosari en l'altar de S. Anton.

Demà edemés de las missas resadas se cantarà a las 9 un aniversari per los difunts de la Germanad del Divi Natzaret y a las 6 de la tarde lo novenari.

Sant de demà.—La Commemoració dels Fidels Difunts.

Secció comercial

J. Marsans Rof

Representant en Reus: JOAQUIM SOCIATS CARRER SANTA AGNA, 26. (Teléfono núm. 21)

Cotisació a Barcelona a las 4 de la tarde d'ahir:

Interior	64'97	Aduanas	96'12
Exterior		Norts	49'30
Amortisable		Fransas	46'60
Cubas 1896	72'25	Orenses	12'65
Cubas 1890	60'75	Obs. 6 0/0 Fransa	88'50
Filipinas	78'12	Id. 6 0/0	45'
Exterior París	63'25	Id. 3 0/0	
		GIROS	
París	26'40	Londres	31'90

Ordres de Borsa para Barcelona Madrid y Paris.—Compra y venda al comptat de tota classe de valors.—Descompte de cupons.—Compra de monedas d'or y bitllets de tots los païssos.—Giros sobre Barcelona y Madrid.

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27

Cotisació a Barcelona a las 4 de la tarde del dia d'ahir.

Interior	64'97	Cubas del 86	72'31
Orenses	12'60	Cubas del 90	60'81
S. Juan		Aduanas	96'12
Norts	49'30	Ob. 5 0/0 Almansa	89'
Fransas	46'65	Id. 3 0/0 Fransa	44'87
Filipinas	78'25		
		PARIS	
Exterior	63'25	Norts	
		GIROS	
París	26'40	Londres	31'90

Anuncis particulars

PERA'LS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demás adornos para nitxos, panteons y sepulturas y recomposició dels propis objectes que s'troban fets malber.

Ripoll germanas

CARRER LLOVERA 29

També trobarán en aquesta casa gran varietat de plantes y altres adornos para saló.

CLASSES DE MÚSICA

TEORIA Y PRACTICA MODERNA

DE

SOLFEG, PIANO Y CANT

A DOMICILI Y EN SA CASA PER LO PROFESSOR

DON ESTANISLAO MATEU

Arrabal Santa Anna, 64, Entressol.

Curs especial para senyoretas

Traslado

BOTIGA Y PIS ab aigua y gas en lo carrer de Llovera núm. 18.

Donarà rahó don Esteve Rosselló, fuster. Arrabal alt de Jesús, núm. 24.

Diversions públicas

Teatro Fortuny

GRAN COMPANIA CÒMICH DRAMÁTICA

dirigida pel primer actor

DON MIQUEL CEPILLO

Funcions para avuy.—Tarde: lo popular drama religiós-fantástich en 7 actes original de D. Joseph Zorrilla, titulat «Don Juan Tenorio».—A las tres. Nit: 13 d'abono.—Se posará en escena lo drama «Don Juan Tenorio».

Entrada a localitat 3 rals.—Id. paraís 2.—A las nou.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

Fábrica de flors artificials

DE

María Perpinyá

REUS.—Carrer Major, número 22.—REUS

Com tots los anys en aquesta época hi ha un gran y variat surtit en coronas fúnebres, flors de seda, pluma, porcelana, zinch y tela impermeable; medallons de diferentes formas y classes, creus, pensaments y altres objectes artístichs que en lo dia de difunts, solen colocarse sobre las tombas, com carinyós tribut dedicat a la memoria dels que foren.

Alta novetat en coronas de porcelana

Se fan també tota classe d'inscripcions ab lletres brodadas, pintadas y de paper, destinadas al propi objecte.

PREUS REDUHITS

NOTA.—Se dibuixan cintas para brodar inscripcions.

PASTILLAS FONT Cloro-Boro-Sodicas a la Cocaina y al Mentol

Son lo millor remey en las laringitis catarrals en general, amigdalitis y faringo-laringitis, tant exudativas com ulcerosa y granulosa; tos faríngea, ronquera, afonia y en general en las inflamacions de la gola, etc.

Dipòsit general. Farmacia de A. SERRA.—REUS.

De venta en todas las bonas farmacias y principals droguerías.

ELECTRA REUSENSE

uministre de forsa ab ELECTRO-MOTOR

Aquesta Societat suministrarà forsa motrís ab ELECTRO-MOTORS als industrials que ho sollicitin. Los Motors de corrent continu a la vegada que extraordinarias condicions d'ecoponomia en lo cost de compra y consum, reuneixen las de *marca silenciosa*, gran llimpies, espay reduhit y facilissim maneig, ventatjas dificoils d'obtenir ab altres sistemas. Tenen marca senzillament variable y ab un simple moviment de palanca se regulan y cambian a voluntat, las velocitats mínima a máxima. Los gastos d'oli pera son engrassament y sos desgasts, son tan insignificants, que poden en realitat considerarse com nuls. En aquestas oficinas se facilitarán cuanta classe de datos sían necessaris. Reus 9 Juny 1899.—Per la *Electra Reusense*, LO DIRECTOR.

Licor de fibrina y carn líquida RICHARD

Lo millor tónich-reconstituyent conegut, indicadíssim contra 'l raquitisme, escrófula, tuberculosis, convalecencias y en totas las malalties caracterizadas per lo sello de la debilitat y que requereixen un bon aliment sens embargar l' estómach. Se ven en totas las farmacias.

Llibre important

CARTILLA RÚSTICA

Vinyas Americanas

Aquest llibre, conforme lo seu nom indica, es de gran interés actualment a tots los pagesos y propietaris de vinyas, tota vegada que en éll a més de donarse compte dels importants temas que foren objecte de discussió en lo congrés que se celebrá en Sant Sadurn de Noya, s' hi troban explicadas ab claretat totas aquellas operacions y cuidados que indispensablement requereix lo cultiu del nou cep americá, entre altres: multiplicació y plantació de la nova vinya; empelt; poda, y alseda dels ceps y manera de cuidarlos; verdader modo de espampolar y de abonar y femar las vinyas, etc.; etc.; seguit d'altres no menos importants datos molt dignes de tenirse en compte sobre la manera de conduhir la verema, modo d'obtenir bons vins negres, blancs y rosats, y cuidados de que deihen ser objecte los cellers; segons instruccions que al objecte donan los més práctichs é inteligents viticultors d' Espanya y Fransa; tot ab lo fi d'obtenir lo millor rendiment possible del vi, pera que puga compensar los costosos sacrificis que requereix la plantació de la nova vinya.

Forma aquest llibre un volum en octau de més de 400 páginas en bon paper y clara impresió, enquadrnat a la holandesa y s ven en aquesta imprenta, al preu de UNA PESSETA.

Ferrocarril economic de Reus a Salou

Servey de trens que regirá desde 'l 2 d' Octubre de de 1899.

Sortidas de Reus.—4'10, 9'00 matí, 2'32, 5'43 tarde.

Sortidas de Salou.—4'56, 10'49 matí, tarde 5'10 y 7'25 nit.

Tranvia a vapor.—Sortidas de la estació: 11'20 y 7'50 nit.—Sortidas del Arrabal: 8'45 matí y 2'15 t.

Reus 26 de Septiembre 1899.

Publicacions regionalistas que 's reben en aquesta Redacció.

«La Renaixensa», diari de Catalunya, «La ven de Catalunya», diari de Catalunya, «La Nació Catalana», Quinzenari de Catalunya, «L'Ant del Pagés», quinzenari, «L' Aurora», mensual de Catalunya, «Lo Teatro Regional», setmanari de Barcelona.—«La Veu de Montserrat», setmanari de Catalunya, de Vich.—«La Costa de Llevant», setmanari de Catalunya, de Blanes.—«L' Olotí», setmanari de Catalunya, de Olot.—«Las Cuatre Barras», setmanari de Catalunya, de Vilafranca del Panadé.—«Lo Geronés», setmanari de Catalunya, de Girona.—«La Ven del Vallés», setmanari de Catalunya, de Granollers.—«El Vendrellense», setmanari de Catalunya, del Vendrell.—«La Revista Gallega», setmanari de la Coruña (Galicia).—«Euskalduna», «Euskazale», setmanaris de Bilbao (Bizcaya).—«El Eco del Gualeupe», setmanari de Alcañiz (Aragó).

ASCENSORES-SIVILLA Hidráulicos y Eléctricos MONTA-CARGAS Y MONTA-PLATOS

MUNAR Y GUITART S. en C.

INGENIEROS Y ARQUITECTOS LIBERTAD, 1, MADRID. La casa construye y tiene funcionando aparatos elevadores de todos los sistemas conocidos, como son los de equilibrio superior, equilibrio inferior, hidrostático, funicular, de compensador, eléctrico, hidroeléctrico, mecánico, etc., etc., que se describen en el CATALOGO GENERAL DE LA CASA.

Se facilitan Catálogos y Presupuestos 1897

Servey dels trens de viatjers

De Mora a Reus	
SORTIDA	ARRIBADA
4'19 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe 7'54 m.
5'45 m.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe 7'01 m.
8'41 m.	tren mercancías cotxes de 2.ª y 3.ª classe 12'31 t.
1'02 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe 1'53 a.
5'23 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe 8'48 n.

De Reus a Mora	
SORTIDA	ARRIBADA
7'01 m.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe 9'49 m.
1'26 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe 3'14 t.
3'28 t.	tren de mercancías ab cotxes de 3.ª classe 6'29 t.
7'03 n.	tren de id. ab cotxes 2.ª y 3.ª classe 10'06 n.
9'23 n.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe 10'31 n.

De Reus a Barcelona	
SORTIDA	ARRIBADA
4'43 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe (1) 8'22 m. Línea Vilanova
4'43 m.	» » » » » » » » » » 9'41 m. » Vilafranca
7'09 m.	tren exprés ab cotxes de primera classe 9'24 m.
1'01 t.	tren de mercancías ab cotxes 2.ª y 3.ª classe 7'34 n.
1'59 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe 8'08 t.
6'35 t.	tren mixto ab cotxes de 2.ª classe (2) 10'13 n.

De Barcelona a Reus	
SORTIDA	ARRIBADA
5'25 m.	tren mixto ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe (3) 10'17 m. Línea Vilafranca
9'51 m.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe 1'04 t.
11'45 m.	tren mercancías ab cotxes de 2.ª y 3.ª classe 6'35 t.
1'55 t.	tren correo ab cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª classe 5'34 t.
7'02 t.	tren exprés ab cotxes de 1.ª classe 9'45 n.

- (1) Trashedort a Sant Vicens.
- (2) Idem a Roda y Sant Vicens.
- (3) Idem a Sant Vicens y Roda.

Reus 1 de Juliol de 1899.

OBRA NOVA

Fills ilustres de Reus

DE Francisco Gras y Elias
3 pessetas exemplar.—Se ven en aquesta impremta.

ALTAS

BAIXAS

pera la contribució

Se 'n venen en la impremta d'aquest diari.